

ČETVRTI ODJEL

PREDMET JELIČIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 41183/02)

PRESUDA

STRASBOURG

31. oktobar 2006.

Ova presuda će postati konačna u uslovima postavljenim u Članu 44 § 2 Konvencije. Može doći do uredničkog pregleda.

U slučaju Jeličić v. Bosne i Hercegovine,
Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel) zasjeda u sastavu:

Ser Nicolas Bratza, *Predsjednik*
Gospodin J. Casadevall,
Gospodin M. Pellonpää,
Gospodin R. Maruste,
Gospodin K. Traja,
Gospođa L. Mijović,
Gospodin J. Šikuta, *sudije*,
i Gdin. T. L. Early, *registrar odjeljenja*,

Nakon zatvorenog vijećanja održanog 10. oktobra 2006. donosi sjedeću presudu koja je i usvojena istog dana:

PROCEDURA

1. Slučaj je započeo aplikacijom (br. 411831/02) protiv Bosne i Hercegovine podnesenom ovom sudu u skladu sa Članom 34. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Konvencija") od strane građanina Bosne i Hercegovina, gospođe Ruže Jeličić ("aplikant") 19. avgusta 2002.

2. Aplikant se žalio da konačna i pravснаžna presuda kojom se naređuje "oslobađanje" njene "stare" devizne štednje nije izvršena.

3. Aplikacija je dodjeljena Četvrtom odjelu Suda (Pravilo 52 § 1, Pravila Suda). U sklopu odjeljenja, ustanovljena je Komora koja će razmatrati slučaj (Član 27 § 1 Konvencije) kao što je predviđeno Pravilom 26 § 1.

4. Sudska rasprava o prihvatljivosti i meritumu bilo je otvorena za javnost i održana je 28. juna 2005. god.u Zgradi za ljudskih prava, Strasbourg, (Pravilo 54 § 3).

Pred Sudom su se pojavili sljedeći:

(a) *u ime Vlade:*

Gospođa. Z. Ibrahimović, *Vršilac dužnosti agenta*,
Gospođa. M. Mijić, *Vršilac dužnosti zamjenika agenta*;

(b) *u ime aplikanta*

Gospodin. P. Radulović, *advokat*,
Gospodin. S. Nišić, *savjetnik*.

Sud je saslušao izlaganje gospođe. Ibrahimović i gospodina Radulovića, kao i njihove odgovore na pitanja koje je postavljao sudija Mijović.

5. Odlukom od 15. novembra 2005 Sud je izjavio da je aplikacija prihvatljiva.

6. Aplikant i Vlada su dostavili daljnja pisana opažanja (Pravilo 59 § 1). Sem toga primljeni su i komentari treće strane, *Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini*, koja je dobila dopuštenje Predsjednika da interveniše pismeno u postupku (Član 36 § 2 Konvencije i Pravilo 44 § 2).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

7. Aplikant je rođen 1953. god i živi u Banja Luci.

8. Između 7. januara 1977. i 31. januara 1983. aplikant je položio iznos od 70.140 njemačkih maraka (DEM) na štedni račun u tadašnjoj *Privrednoj banci Sarajevo, Filijala Banja Luka*, u to vrijeme u vlasništvu države. U Bosni i Hercegovini, kao i u drugim državama nasljednicama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije "SFRJ", za takvu štednju se obično koristi termin "stara" devizna štednja u slučaju da je novac deponovan na račune prije raspada SFRJ. Relevantne popratne informacije vezane za ovo detaljno su navedene u odluci Komore o prihvatljivosti ove aplikacije ((odluka) br. 41183/03, ECHR 2005 -...)

9. 31. decembra 1991. stanje na računu aplikanta, uključujući i kamatu, iznosilo je 235.924 DEM (u bivšoj SFRJ, depoziti u stranim valutama donosili su visoke kamate.)

10. U nekoliko navrata 1992. i 1993. aplikant je uspio podići ukupno 9.352 DEM bez obzira na pravna ograničenja koja su uvedena kasnih 1980ih.

11. 3. oktobra 1997. god. aplikant je pokrenuo građansku parnicu protiv *Banjalučke banke*, pravnog nasljednika *Privredne banke Sarajevo, Filijala Banja Luka*, tražeći povrat ukupnog štednog uloga stare devizne štednje i akumuliranu kamatu.

12. 26. novembra 1998. Osnovni sud u Banja Luci je ustanovio da je stanje na računu gore navedenog aplikanta 295.273 DEM uključujući i kamate. Sud je takođe utvrdio da je aplikant imao 4.896 DEM na drugom računu u istoj banci. *Banjalučkoj banci* je naređeno da aplikantu isplati, u roku od 15 dana, 300.170 DEM (približno 153.475 eura (EUR)), kao i neisplaćene kamate na navedeni iznos koje se primjenjuju u valuti države (Njemačke) od 3. oktobra 1997., sudske troškove u iznosu 9.076 dinara (približno 290 EUR-a) i kamate na posljednji spomenuti iznos prema zakonski određenom omjeru od dana donošenja presude.

13. 5. februara 1999. Osnovni sud u Banja Luci zabunom je smatrao da se *Banjalučka banka* nije žalila na presudu od 26. novembra 1998. i donio je *rješenje o izvršenju*. 25. februara 1999. Osnovni sud u Banja Luci je ustanovio da je žalba, ustvari, uložena. 4. novembra 1999. godine. Okružni Sud u Banja Luci odbacio je žalbu i presuda Osnovnog suda od 26. novembra 1998. stupila je na snagu.

14. U međuvremenu, aplikant je uložio tužbu kod Ombudsmena za ljudska prava koji je tužbu proslijedio Domu za ljudska prava (tijela za ljudska prava osnovana Aneksom 6 Opšteg okvirnog mirovnog sporazuma iz 1995. godine)

15. 12. januara 2000. godine Dom za ljudska prava utvrdio je da je došlo do kršenja Člana 6. Konvencije i Člana 1. Protokola br. 1 Konvencije kao posljedice neizvršenja presude od 26. novembra 1998. Dom za ljudska prava je smatrao Republiku Srpsku odgovornom i naredio da se obezbijedi potpuno izvršenje bez odlaganja.

16. Nakon što *Banjalučka banka* nije izvršila presudu dobrovoljno, 22. marta 2000. god. nadležni sud je poslao sudski nalog o izvršenju *Službi za platni promet Republike Srpske*.

17. 28. jula 2000. Vrhovni sud Republike Srpske odbacio je žalbu na *reviziju* presude od 26. novembra 1998. god.

18. 8. novembra 2000. god. sudski nalog o izvršenju je vraćen nadležnom sudu bez izvršenja zbog zabrane propisane zakonom (vidi paragraf 24 dolje).

19. 30. januara 2001. aplikant je pretvorio dio svoje uštedevine (20.000 DEM) u vrijedonosne papire prema Zakonu o Privtizaciji Preduzeća iz 1998. god. Ona je nakon toga, navodno, prodala ove vrijedonosne papire na sekundarnom tržištu za 9.000 KM.

20. 18. januara 2002. god. završena je privatizacija *Banjalučke banke* i "stara" devizna štednja aplikanta postala je javni dug Republike Srpske prema članu 20. Zakona o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama iz 1998. god.

21. 7. marta 2002. i 9. februara 2004. god. aplikant je ponovo pretvorio iznos od 20.452 EUR svoje uštede u privatizacione vrijedonosne papire kao i prije. Te vrijedonosne papire aplikant je prodao na sekundarnom tržištu, za navodno 8.749 EUR.

22. 15. aprila 2006. god. Bosna i Hercegovina je preuzela dug nastao od "stare" devizne štednje od svojih konstitutivnih jedinica prema dijelu 1. Zakona o staroj deviznoj štednji iz 2006. godine.

23. Presuda od 26. novembra 1998. još uvijek nije izvršena.

II. RELEVANTAN DOMAĆI ZAKON

A. Zakonsko sprečavanje izvršenja presuda koje naređuju isplatu "stare" devizne štednje

24. Izvršavanje ovih presuda sprečavano je u Republici Srpskoj od 3. maja 1996. u skladu sa drugim relevantnim uputama Vlade Republike Srpske (*Odluka o obustavljanju isplate "stare" devizne štednje*; objavljena u Službenom glasniku Republike Srpske ("SG RS") broj 10/96 od 27. maja 1996; i *Zaključak* objavljen u "SG RS" broj 24/99 od 4. oktobra 1999.) kao i sljedećih zakonskih propisa:

- Zakon o deviznom poslovanju (objavljen u "SG RS" broj 15/96 od 8. jula 1996. i amandmani objavljeni u "SG RS" broj 10/97 od 30. aprila 1997);

- *Zakon o odlaganju od izvršenja sudskih odluka na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale uslijed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje* (objavljen u "SG RS" broj. 25/02 od 20. maja 2002.; amandmani objavljeni u "SG RS" broj 51/03 od 1. jula 2003.);

- *Zakon o deviznom poslovanju* (objavljen u "SG RS" broj 96/03 od 24. novembar 2003.);

- Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja iz 2003 god (*Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske*; objavljen u "SG RS" broj 110/03 od 20. decembra 2003.);

- Zakon o izmirenju unutrašnjeg duga iz 2004. godine (*Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja duga Republike Srpske*, objavljen u "SG RS" broj 63/04 od 15. jula 2004.; amandmani objavljeni u "SG RS" br. 47/06 od 11. maja 2006.); i

- Zakon o staroj deviznoj štednji (*Zakon o izmirenju obaveza po osnovu stare devizne štednje*, objavljen u Službenom listu Bosne i Hercegovine ("SG BiH" broj 28/06 od 14. aprila 2006.; "Zakon iz 2006").

B. Odgovornost za "staru" deviznu štednju

25. U skladu sa članom 20. *Zakona o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama*; objavljenog u "SG RS" broj 24/98 od 15. jula 1998; amandmanima objavljenim u "SG RS" broj 70/01 od 31. decembar 2001., kao što je utvrđeno amandmanima, odgovornost za bilo koji dug koji proizilazi iz "stare" devizne štednje prebacuje se s banke u koju je uštedovina deponovana na Republiku Srpsku nakon završetka privatizacije banke.

26. 15. aprila 2006. Bosna i Hercegovina je preuzela dug nastao iz "stare" devizne štednje od svojih konstitutivnih jedinica (Član 1. Zakona iz 2006.)

C. Drugi relevantni zakonski propisi koji se tiču "stare" devizne štednje

1. Zakoni Bosne i Hercegovine

27. Zakon iz 2006 je na snazi od 15. aprila 2006. godine. U nastavku su njegove relevantne odredbe:

Član 1

1. Ovim zakonom uređuje se postupak, način i rokovi izmirenja obaveza Bosne i Hercegovine po osnovu računa stare devizne štednje deponovane u domaćim bankama na teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. Za izmirenje obaveza po osnovu računa stare devizne štednje odgovorna je Bosna i Hercegovina, a sredstva osiguravaju Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine.

...

4. Prema Sporazumu o sukcesiji iz 2001, zemlje nasljednice bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odgovorne su devizne račune otvorene u bankama koje su imale sjedište na njihovoj teritoriji. Bosna i Hercegovina se obavezuje da će, kroz svoje međunarodne aktivnosti, pomoći vlasnicima takvih deviznih računa...

5. Izmiranju obaveza Bosne i Hercegovine u smislu stavova (1) i (2) ovog člana prethodi postupak verifikacije potraživanja

Član 2

1. Prema ovome zakonu, stara devizna štednja podrazumjeva deviznu štednju u bankama koje su se nalazile na teritoriji Bosne i Hercegovina zaključno sa 31. decembrom 1991. godine, uključujući i kamate do tog datuma, umanjenu za svaku isplatu nakon tog datuma i kao i za novac prebačen na posebne privatizacione račune.

2. Stara devizna štednja definisana u paragrafu 1 neće uključivati deviznu štednju u ekspoziturama koje su se nalazile na teritoriji Bosne i Hercegovine, u banaka kao što su *Ljubljanska banka*, *Invest banka* ili druge strane banke.

Član 3(1)

Prema preliminarnim podacima stara devizna štednja iznosi 1, 979. 000. 000 BAM¹. Ukupna suma će se odrediti verifikacionim procesom.

Član 4

Sve kamate koje su nastale nakon 1. januara 1992, a nisu isplaćene bit će poništene. Kamate za period između 1. januara 1992. i stupanja na snagu ovog zakona izračunavat će se iznova prema godišnjoj stopi od 0.5%.

Član 5

Ispunjavanje obaveza nastalih po osnovu stare devizne štednje, ako nisu verifikovane u skladu sa ovim zakonom, može se tražiti jedino sudskim putem.

Član 6

...

2. Nakon što se verifikacijski proces završi, svaki potražitelj će dobiti certifikat koji identifikuje njega ili nju i na kojem se nalazi iznos njegove/njezine stare devizne štednje.

3. Certifikat spmenut gore u paragrafu 2 ... uključivat će, izmđu ostalog, sljedeće:

...

c. izjavu kojom se potražitelj odriče bilo kojeg sudskog postupka nakon isplate u gotovini.

...

Član 15

...

5. Nakon završenog verifikacionog postupka, pismena odluka će biti data svakom potražitelju.

6. Biće dopušteno žaliti se na [prvo stepenu] odluku [kompetentnom drugostepenom tijelu]. Biće dopušteno voditi upravni spor pred nadležnim sudom protiv [drugostepene] odluke

7. Zakonski propisi koji se tiču upravnih procedura Entiteta i Distrikta primjenjivat će se na verifikacioni proces.

Član 17(1)

Prijava za verifikaciju može biti dostavljena do [16. oktobra 2006.] i process verifikacijski bit će završen do [15. januara 2007].

Član 18

...

2. Ako potražitelj prihvati iznos određen u procesu verifikacije, potražitelj će potpisati verifikacioni certifikat. Nakon potražiteljeva odustajanja od prava na žalbu, maksimalan iznos od 100 BAM², ili ukupan iznos štednje ako je manji od 100 BAM bit će isplaćen...

3. Takođe, do kraja 2007. god maksimalan iznos od 1 000 BAM³, ili ukupan iznos štednje koji je niži od 1000 BAM bit će isplaćen. Preostali iznos će biti isplaćen u državnim obveznicama u skladu s ovim zakonom ...

...

Član 21(1)

... Sve državne obveznice bit će izdate istovremeno ... najkasnije do 31. marta 2008 pod sljedećim uslovima:

- a. važiće ne duže od 13 godina ili najkasnije do 31. decembra 2020...;
- b. imat će kamatnu stopu rasta od 2.5% godišnje;
- c. moći će se otkupljivati prije dospijeca.

Član 27

1. Konačne sudske odluke koje se tiču stare devizne štednje također će biti predmet verifikacije...

2. ... Primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se tiču poništenja kamata, isplata u gotovini i državnih obveznica.

Član 28

Nadležni sud može i sam uključiti svaki neriješen slučaj u proces verifikacije u skladu s ovim zakonom.”

2. Zakoni Republike Srpske

- (a) **Zakon o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima; objavljen u “SG RS” broj 24/98 od 15. jula 1998.; amandmani objavljeni u “SG RS” broj 62/02 od 7. oktobra 2002., 38/03 od 30. maja 2003., 65/03 od 11. avgusta 2003. i 109/05 od 16. novembra 2005.)**

28. Ovaj zakon je bio na snazi od 23. jula 1998. do 25. maja 2006. Slijede relevantne odredbe:

Član 19(1) i (2) (s amandmanina od 19. augusta 2003.)

“Osoba koja ima “staru” deviznu štednju u banci koja se nalazi u Republici Srpskoj i građanin je Republike Srpske na dan stupanja na snagu ovog zakona imat će pravo na vrijedonosne papire za kupovinu dionica prema ovom zakonu.

Osoba koja ima pravo na vrijedonosne papire prema ovom odjeljku može odlučiti da pretvori svu svoju ušteđevinu ili samo jedan njezin dio u vrijedonosne papire.”

Privatizacijski vrijedonosni papiri stečeni u skladu sa gore spomenutim odredbama bili su prenosivi što je uključivalo mogućnost njihove prodaje na sekundarnom tržištu (član 22(2) ovog Zakona). Svako prebacivanje u privatizacijske vrijedonosne papire bilo je nepovratno (član 25(3) ovog Zakona).

(b) *Zakon o privatizaciji poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža*; objavljen u “SG RS” broj 98/04 od 4. novembra 2004.)

29. Ovaj Zakon bio je na snazi od 12. novembra 2004. Dio 10(3) ovog Zakona predviđa da pojedinac može koristiti svoju “staru” deviznu štednju za kupovinu poslovnih zgrada i garaža u vlasništvu države pod uslovom da plati u gotovini najmanje 40% od vrijednosti objekta.

D. Neprovođenje odluka bivšeg Doma za ljudska prava

30. U skladu s Članom 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine objavljenog u “SG BH”, brojevi 3/03 od 10. februara 2003. i 37/03 od 22. novembra 2003.; i amandmanima objavljenim u “SG BH” brojevi 32/03 od 28. oktobra 2003., 54/04 od 8. decembra 2004., 61/04 od 29. decembra 2004. i 30/05 od 17. maja 2005.), neprovođenje konačne i izvršne odluke bivšeg Doma za ljudska prava čini krivično djelo:

“Službena osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, institucijama entiteta ili institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koja odbije da izvrši konačnu i izvršnu odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine ili Doma za ljudska prava, ili sprječava da se takva odluka izvrši, ili na drugi način onemogućava njeno izvršenje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.”

ZAKON

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 6 KONVENCIJE

31. Aplikant se žalio na zakonsko sprečavanje izvršenja konačne i izvršne presude u njenu korist. Njena žalba je prvo bila ispitana od strane Suda u skladu sa Članom 6. Konvencije, koji kao relevantan, kaže sljedeće:

“U određivanju njegovih prava i obaveza ... svako lice ima pravo na nepristranu i javnu sudsku raspravu unutar razumnog vremenskog perioda od strane nezavisnog i nepristranog suda osnovanog u skladu sa zakonom.”

A. Podnesci strana

32. Aplikant tvrdi da se neprovođenje konačne i izvršne presude ne može pravdati nikakvim okolnostima. Ona se direktno poziva na princip vladavine zakona.

33. Vlada je stanovišta da obaveza provođenja konačnih i obavezujućih sudskih odluka nije apsolutna. Kako se presuda u pitanju tiče “stare” devizne štednje, koja predstavlja značajan dio velikog javnog duga, Vlada tvrdi da je osporavano miješanje u skladu sa zakonom bilo opravdano.

34. Podnesak Vlade sadrži i opštu situaciju koja se tiče “stare” devizne štednje bez pravljenja razlike između onih koji su u istoj situaciji kao i aplikant (presuda naređuje isplatu njene štednje) i većine drugih štediša koji imaju staru deviznu štednju (ali koji nemaju presudu).

35. Vlada je potvrdila da, prema važećem Zakonu o staroj deviznoj štednji iz 2006 ("Zakon 2006"), aplikant ne bi trebao očekivati potpuno provođenje presude u ovom slučaju. Kamate narasle od 1. januara 1992. trebaju biti ponovo obračunate prema godišnjoj stopi od 0.5% (umjesto značajno više kamatne stope koju je primjenjivala Banjaalučka banka i dosudili domaći sudovi). Štaviše, nominalna vrijednost privatizacijskih vrijedonosnih papira u koje je aplikant pretvorio dio svoje štednje bila bi oduzeta od sume dosuđene od strane domaćih sudova. Presuda bi djelimično bila isplaćena u gotovini (1.000 BAM što je približno jednako 511 EUR, do kraja 2007. god.) i djelimično u državnim obveznicama (koje će važiti do kraja 2020, s kamatnom stopom od 2.5% na godišnjem nivou i mogu biti otkupljive prije dospijeca). Konačno, aplikant bi trebao proći proces verifikacije kao i sve druge štediše koje posjeduju "staru" deviznu štednju.

B. Podnesci treće strane: Član 36 § 2 Konvencije

36. *Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini* detaljno je objasnilo istoriju problema "stare" devizne štednje. Prema njihovom mišljenju, jedan od glavnih razloga postepenog "nestanka" deviznih rezervi tadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("SFRJ") bili su nezakoniti upadi u monetarni sistem država koje su sada države nasljednice bivše SFRJ. Udruženje takođe tvrdi da je Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina bila jedini entitet tadašnje SFRJ s pozitivnim vanjsko-trgovinskim bilansom zbog privrede orijentisane ka izvozu.

37. Presude koje naređuju isplatu "stare" devizne štednje bile su rijetke: samo neki od sudova u Republici Srpskoj presudili su u korist štediša "stare" devizne štednje a nijedan sud u Federaciji Bosne i Hercegovine to nije učinio. U svakom slučaju, takve presude, rijetke kao što jesu, ostaju nedjelotvorne zbog zakonskih intervencija.

C. Procjena suda

38. Sud ponavlja da Član 6 § 1 obezbjeđuje svima pravo na podnošenje tužbe koja se odnosi na njihova građanska prava i obaveze pred sudom ili tribunalom; na ovaj način član obuhvata i "pravo na sud", a pravo na pristup, što je ustvari pravo na pokretanje postupaka pred sudom po građanskim pitanjima predstavlja jedan njegov aspekt. Ipak, to pravo bi bilo iluzorno ako bi pravni sistem zemalja ugovornica dozvoljavao da konačne, obvezujuće sudske odluke ostaju neučinkovite i na štetu jedne strane. Bilo bi neshvatljivo da Član 6 § 1 opisuje do detalja proceduralne garancije ponuđene strankama u parnici – postupke koji su fer i poštjeni, javni i ekspeditivni – bez zaštite primjene odluka suda. Doslovno tumačenje Člana 6. kao člana koji se isključivo tiče pristupa sudu i vođenja postupaka dovelo bi do situacija koje su inkompatibilne sa principom vladavine zakona kojeg se ugovorna država obavezala da će poštovati prilikom ratifikacije Konvencije. Izvršavanje presude koju donese bilo koji sud mora se smatrati kao sastavni dio "sudskog postupka" u svrhu Člana 6. (vidi *Hornsby v. Greece*, presuda od 19. marta 1997., *Izveštaji o presudama i odlukama* 1997-II, str. 510, § 40).

39. Sud i dalje ponavlja da ne prihvata da državne vlasti navode nedostatak sredstava kao ispriku za nepoštivanje obaveza proisteklih iz presude. Doduše, odgoda u izvršenju presude može se opravdati posebnim okolnostima, ali odgoda ne može biti takva da naruši srž prava koje štiti Član 6 § 1 (vidi *Burdov v. Russia*, broj. 59498/00, § 35, ECHR 2002-III i *Teteriny v. Russia*, broj 11931/03, § 41, od 30. juna 2005.).

40. Vraćajući se na ovaj slučaj, Sud konstatuje da presuda od 26. novembra 1998, iako konačna i izvršna, još uvijek nije izvršena. Ova osporavana situacija trajala je duže od 4 godine pošto je Bosna i Hercegovina od ratifikovala Konvenciju 12. jula 2002. (period koji potpada pod nadležnost suda *ratione temporis*). Sud takođe konstatuje da je presuđeni dug odgovornost države (vidi paragrafe 25 i 26 gore).

41. Vlada nije osporila da u uobičajenim okolnostima odgoda u izvršenju presude više od četiri godine ne bi bila konzistentna sa zahtjevima Člana 6 (vidi, na primjer, *Voytenko v. Ukraine*, broj 18966/02, §§ 41-42, od 29. juna 2004.). Međutim, Vlada smatra da je sadašnji slučaj izuzetan jer se presuda tiče isplate “stare” devizne štednje aplikanta. Bilo bi neprihvatljivo izvršiti ovu presudu bez isplate drugih štediša “stare” devizne štednje istovremeno (uključujući i one koji nisu dobili konačnu i izvršnu presudu u njihovu korist), a takav tok događaja bio je jednostavno nemoguć zbog obima “stare” devizne štednje.

Sud se ne slaže. Sud smatra da je situacija aplikanta u ovom slučaju značajno različita od većine štediša “stare” devizne štednje koji nisu dobili nikakvu presudu kojom se nalaže isplata njihovog novca.

42. Sud ne smatra da bi isplata dodjeljene sume koju su donijeli domaći sudovi u ovom slučaju, čak i sa akumuliranim kamatama, mogla značajno opteretiti državu i rezultirati u kolaps njene privrede, kako tvrdi Vlada. U svakom slučaju aplikant ne bi trebao biti spriječen od uživanja pozitivnog ishoda parnice zbog navodnih finansijskih teškoća koje ima država.

43. Nadalje, evidentno je da su presude koje naređuju isplatu “stare” devizne štednje više izuzeci nego pravilo. Ovo je potkrijepljeno običajnim pravom bivšeg Doma za ljudska prava, Komisije za ljudska prava pri Ustavnom Sudu i Ustavnog Suda Bosne i Hercegovine: oni su odlučili u više od hiljadu slučajeva “stare” deviozne štednje a konačna i izvršna presuda koja naređuje isplatu uštedevine je donesena samo u pet slučajeva. (aplikacije broj CH/98/1019, CH/98/1084, CH/99/1859, CH/99/2733 i CH/99/2997 podnesene Domu za ljudska prava). Isto tako, od približno 85 slučajeva u razmatranju pred ovim sudom (podnesenih ispred više od 3,750 aplikanata) koji se tiču “stare” devizne štednje, samo deset aplikanata ima konačnu i izvršnu presudu kojom se naređuje oslobađanje njihove štednje.

44. Dok Sud procjenjuje da je veliki dio “stare” devizne štednje prestao da postoji prije ili tokom raspada bivše SFRJ i dezintegracijom njenog bankarskog i monetarnog sistema (vidi izvještaj Erika Jurgensa, *Repayment of the deposits of foreign exchange made in the offices of the Ljubljanska banka not on the territory of Slovenia, 1977-1991*, (*Ponovno isplaćivanje deviznih depozita iz ekspozitura Ljubljanske banke koje nisu na teritoriji Slovenije, 1977-1991*) koji prati Rezoluciju 1410 (2004) usvojenu od Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe od 23. novembra 2004), na takve okolnosti se poziva i provjerava prije konačnog domaćeg određenja o slučaju i kada se sudovi konačno odrede o slučaju, njihove odluke se ne bi trebale dovoditi u pitanje. (vidi *Brumărescu v. Romania* [GC], br. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII).

45. U okolnostima ovog slučaja, Sud smatra da nije bilo opravdano odlagati tako dugo izvršenje konačne i izvršne presude, ili uplitati se u izvršenje presude na način kako je to predviđeno Članom 27 Zakona iz 2006. (vidi paragraf 35 gore).

46. Sud zaključuje da je srž aplikantovog prava na pristup sudu koje je zaštićeno Članom 6 bilo narušeno. Na taj način došlo je do kršenja toga Člana.

II. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 1 PROTOKOLA BR.1 KONVENCIJE

47. Žalba aplikanta o statutarnom sprečavanju izvršenja konačne i izvršne presude u njezinu korist takođe je ispitana prema Članu 1 Protokola br. 1 Konvencije koji glasi:

“Svaka fizičko ili pravno lice ima pravo na spokojno uživanje svoje imovine. Niko neće biti lišen svoga vlasništva osim u slučaju javnog interesa i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim principima međunarodnih zakona.

Prethodne odredbe ni nakoji način neće povrijediti pravo države da provodi takve zakone kad smatra potrebnim da kontroliše korištenje imovine u skladu s opštim interesom ili da osigura plaćanje poreza ili drugih doprinosa i kazni.”

48. Sud podsjeća da nemogućnost obezbjeđenja izvršenja konačne presude u korist aplikanta čini uplitanje u pravo na spokojno uživanje imovine, kao što je to navedeno u prvoj rečenici prvog paragrafa Člana 1. Protokola br. 1 (vidi, između ostalog *Burdov*, citiran gore, § 40; *Jasiūnienė v. Lithuania*, br. 41510/98, § 45, od 6. marta 2003. i *Voytenko*, citiran gore, § 53).

49. Iz razloga detaljno gore navedenih u kontekstu Člana 6., Sud nadalje smatra da miješanje u vlasništvo aplikanta nije opravdano u okolnostima sadašnjeg slučaja.

Usljed toga, došlo je do kršenja Člana 1. Protokola 1.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

50. Član 41. Konvencije predviđa:

“Kada sud utvrdi kršenja Konvencije ili njenih Protokola, a unutrašnji zakon Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je potrebno, pružiti pravičnu nadoknadu oštećenoj strani.”

A. Odšteta

51. Aplikant je zahtijevao u pogledu materijalne odštete plaćanje duga prema presudi uključujući nenaplaćene kamate i sudske troškove. Prihvatila je da iznosi koje je primila 30. januara 2001., 7. marta 2002., i 9. februara 2004. god. na sekundarnom tržištu treba da budu odbijeni od ukupnog iznosa (ukupno 13.395 EUR). Međutim, odbila je da snosi gubitak nastao prilikom transakcija (što čini razliku od 17.282 EUR između nominalne vrijednosti aplikantove uštedevine pretvorene u privatizacijske vrijedonosne papire i vrijednosti ovih vrijedonosnih papira koji su joj isplaćeni.) Aplikant je objasnio da je presuda u pitanju bila izvršena na vrijeme, ona ne bi morala pretvarati svoju uštedevinu u vrijedonosne papire i ne bi došlo do tog gubitka. Aplikant je, takođe, tražio i 50.000 EUR na ime nematerijalne štete.

52. Vlada je zahtijevala da ukupni iznos pretvoren, u sva tri slučaja, u privatizacione vrijedonosne papire (30. 667 EUR) treba da bude oduzet. Vlada nije ispitala iznose novca koje je aplikant uistinu dobio kod gore navedenih transakcija. Što se tiče zahtjeva za nematerijalnu odštetu, Vlada je smatrala da je taj zahtjev neutemeljen.

53. Sud nadalje navodi da je način koji najbolje odgovara nadoknadi u slučaju kršenja Člana 6. jeste obezbjediti da se aplikant što je moguće više stavi u poziciju u kojoj bi on ili ona bili da se nisu zanemarile odredbe Člana 6. (vidi *Teteriny*, navedeno gore, § 56). Sud smatra da se u ovom slučaju taj princip takođe primjenjuje, imajući u vidu da je povreda člana utvrđena. Sud nadalje smatra da Vlada treba da plati iznos koji su presudili domaći sudovi. Ova naknada se sastoji od osnovnog duga (u iznosu od 153.475 EUR), neisplaćena kamata na gore spomenuti iznos po stopi i za period koji su odredili domaći sudovi (22.660 EUR), sudske troškove (290 EUR) i neisplaćene kamate na posljednji pomenuti iznos prema zakonskoj stopi za period određen domaćim sudovima (430 EUR). Iznos od 13.395 EUR koji je aplikant već primio treba oduzeti (vidi paragraf 51 gore). Aplikant treba da primi ukupnu sumu u iznosu od 163.460 EUR po ovom poglavlju.

54. Sud se slaže s aplikantom da ne bi bilo pravedno da ona snosi gubitak nastao zbog gore spomenutih transakcija od 30. januara 2001., 7. marta 2002. i 9. februara 2004. godine jer odgovornost za gubitak primarno leži u propustu države da provede presudu u određenom vremenu. Razlika (17.282 EUR) između nominalne vrijednosti uštedevine aplikanta pretvorene u privatizacione vrijedonosne paires i cijene tih vrijedonosnih papira koja je njoj i isplaćena ne treba da bude oduzeta od iznosa navedenih u prethodnom paragrafu pošto pripada njoj.

55. Sud takođe smatra da je aplikant pretrpio izvjesnu nematerijalnu štetu proisteklu iz kršenja Konvencije, što je utvrđeno u ovom slučaju, za koji treba primi naknadu. Dodjeljuje se nadoknada u iznosu od 4.000 EUR u ovom poglavlju.

B. Troškovi

56. Sud konstatuje da je aplikantu bila dodjeljena pravna pomoć prema planu Suda o pružanju pravne pomoći za dostavljanje njenih pismenih zapažanja, za pojavljivanje pred sudom i sekretarske troškove. Ona nije podnijela nikakav zahtjev za dodatne sudske troškove. Prema tome, Sud ne treba donositi odluku o nadoknadi u ovom poglavlju.

C. Neisplaćene kamate

57. Sud smatra odgovarajućim da se neisplaćene kamate baziraju na najmanjim kreditnim stopama Evropske Centralne Banke, uvećanim za 3%.

ZBOG OVIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Presuđuje* da je došlo do kršenja Člana 6. Konvencije;
2. *Presuđuje* da je došlo do kršenja Člana 1. Protokola br. 1. Konvencije.
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena Država treba da plati aplikantu, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu sa Članom 44 § 2 Konvencije, sljedeće iznose koji trebaju biti pretvoreni u Bosanske marke prema kursu primjenjivom na dan isplate:
 - (i) 163.460 EUR (stotinu šezdeset tri hiljade i četiri stotine i šezdeset eura) na ime materijalne odštete.
 - (ii) 4.000 EUR (četiri hiljade eura) na ime nematerijalne odštete, i
 - (iii) na ime poreza koji će možda trebati platiti na gore navedene iznose.
 - (b) nakon isteka gore navedena tri mjeseca i sve do isplate, kamata po viđenju će se primjenjivati na gore navedene iznose po stopi jednakoj najmanjoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke za period neizmirenja, uvećanoj za 3%.
4. *Odbacuje* preostale dijelove aplikantovog zahtijeva pravičnom zadovoljštinom.

Urađeno na engleskom jeziku i objavljeno u pisanoj formi 31. oktobra 2006, prema Pravilu 77 §§ 2 i 3 Pravila Suda.

T.L. Early
Registrar

Nicolas Bratza
Predsjednik

¹ Približno 1.012.000.000 EUR.

² Približno 50 EUR.

³ Približno 500 EUR.